

LAKIALOITE 119/2004 vp

Laki eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle

Lakialoite liittyy ed. Vistbackan talousarvioaloitteeseen (TAA 1024/2004 vp) määrärahan osoittamisesta rintamasotilastunnuksen ja rintamalisän myöntämiseen vuonna 1926 syntyneille veteraaneille.

Vuonna 1926 syntyneet miehet kutsuttiin vuonna 1944 palvelukseen siten, että vuoden alkupuolella syntyneet kutsuttiin palvelukseen helmikuussa ja jälkipuoliskolla syntyneet huhtikuussa. Näitä nostomiehiä oli yhteensä 24 500. Näistä miehistä on kolmannes kuollut, toinen kolmannes on saanut rintamasotilastunnuksen ja viimeinen kolmannes eli noin 8 000 miestä on edelleenkin ilman tunnusta.

Kyseisen ikäluokan rintamasotilastunnuksen myöntämisessä on esiintynyt selviä ristiriitaisuuksia. Tämä johtuu lähinnä kahdesta eri syystä. Joissakin aselajeissa, kuten esimerkiksi ilmatorjunta- ja rannikkojoukoissa, nostomiehet koulutettiin peruskoulutusvaiheen jälkeen aselajikoulutuksena tuliasemissa, jolloin heidän on tullut osallistuneen taisteluun ja tunnus on myönnetty, vaikka tietävästi yksikään kyseisistä patereista ei avannut lainkaan tulta vihollista kohti. Ilmavoimissa palvelleet 3 700 miestä ja 2 700 merivoimissa palvelutta tulkittiin puolestaan asetuksen 772/1969 mukaisissa erikoisjoukoissa palvelleiksi, ja tunnus on myönnetty riippumatta siitä, oliko heillä missään vaiheessa palvelustaan kosketusta viholliseen.

Loput miehet ikäluokasta palvelivat koulutuskeskusten joukoissa eri puolilla Suomea. Näistä

miehistä merkittävä osa on jäänyt ilman tunnusta, koska koulutuskeskukset olivat kotijoukkojen esikunnan alaisia eivätkä näin ollen kuuluneet asetukseen rajattuihin rintamavastuussa olleisiin joukkoihin. Asia ei ole kuitenkaan näin yksinkertainen. Koulutuskeskuksissa palvelleita nostomiehiä käytettiin desanttien takaa-ajoon ja rintamakarkureiden kiinniottamiseen. Näissä tehtävissä jouduttiin joskus turvautumaan myös tuliaseisiin, jolloin näiden miesten osalta palvelus on ilman epäilystä ollut rintamasotilastunnuksen oikeuttavaa.

Ongelmaksi onkin koulutuskeskusten kohdalla muodostunut se, että lähes kaikki koulutuskeskusten komppanioiden sotapäiväkirjat päättyvät vuoden 1943 lopulla. Näin ollen puheena olevan vuonna 1926 syntyneen, vuonna 1944 palvelukseen astuneen ikäluokan osalta todisteita tunnuksen oikeuttavista palvelutehtävistä ei löydy. Tällaiset merkinnät olisivat välttämättömiä todisteiksi tunnusta hakeville veteraaneille, varsinkin kun heidän kohdallaan ei ole hyväksytty rintamanaisten kohdalla kelpuutettua "toverinäyttöä" eli toisen paikalla olleen todistusta. Todistusten hankkimis- ja kuntoutuksen hakumahdollisuus on kaiken lisäksi päätymässä 31.12.2004. Kaiken kukkuraksi koulutuskeskusten välillä on sotapäiväkirjojen kattavuudessa eroja, sillä mm. panssaritorjuntakoulutuskeskuksessa ja muutamassa muussakin on kirjoja pidetty sodan loppuun saakka, mutta esimerkiksi Nurmeksen koulutuskeskuksessa K25:ssä päi-

väkirjat loppuvat vuoteen 1943 eikä desantintorjuntaoperaatioista ja niihin osallistuneista merkintöjä löydy. Nurmeksen koulutuskeskuksen kohdalla päiväkirjoissa on tavanomaista pahempi "musta aukko".

Kun kaikesta edellä esitetystä käy kiistatta ilmi se, että rintamasotilastunnuksia on vuonna 1926 syntyneille, vuonna 1944 koulutuskeskuksiin palvelukseen astuneille miehille myönnetty ristiriitaisin ja puutteellisinkin perustein samalla, kun toisille ns. toverinäytön perusteella tunnukseen oikeutetuille ei ole myönnetty tunnusta vuoden 1943 jälkeisten sotapäiväkirjojen puutteellisuuden tai täydellisen pitämättömyyden takia, ja kun vielä eri koulutuskeskuksissa palvelleet miehet ovat tämän takia joutuneet keskenään eriarvoiseen asemaan, tulisi oikeudenmukaisuuden toteutumiseksi myöntää tunnus ja kuntoutusoikeus loppuillekin vuonna 1926 syntyneille veteraaneille joko automaattisesti tai hyväksyen naisveteraanien tapaan ns. toverinäytö. Vuonna 1926 syntyneet nostomiehet olivat osa kenttäarmeijamme ja muodostivat paineen alla taistelevan armeijamme viimeisen reservin,

minkä vuoksi ikäluokka olisi saatava kattavasti ja tasapuolisesti rintamasotilastunnuksen ja kuntoutuksen piiriin.

Eduskunta on hyväksymässä hallituksen esityksen laiksi eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta (HE 161/2004 vp), jossa esityksessä ehdotettiin valtion varoista maksettavaan kuntoutukseen oikeutettujen piiriä laajennettavaksi koskemaan karjan evakuointitehtäviin sotatoimialueella osallistuneita miehiä sekä Neuvostoliiton partisaani-iskujen kohteiksi joutuneita henkilöitä. Tämän jälkeen aukottomia veteraanoikeuksia vaille jäisivät vain aloitteessa mainitut vuonna 1926 syntyneet, vuonna 1944 koulutuskeskuksien joukkoihin kutsutut ja niiden määräämissä tehtävissä palvelleet nostomiehet. He joutuivat tuolloin jopa suoranaisiin sota-toimiin ja palvelivat usein sotatoimialueella.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta 28 päivänä marraskuuta 1997 annetun lain (1039/1997) 2 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1025/1999, uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

2 §

Todistus tarpeesta

Kuntoutuksen saamiseksi 1 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitetun henkilön tulee joko koulutuskeskuksen komppanian päiväkirjoissa olevaan merkintään perustuen tai luotettavalla toverinäytöllä selvittää, että hän on osallistunut asianomaisiin tehtäviin. Kuntoutuksen saami-

seksi tässä momentissa tarkoitettu selvitys on toimitettava Valtiokonttoriin viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2008.

Kuntoutuksen saamiseksi 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetun henkilön tulee luotettavalla tavalla selvittää, että hän on osallistunut asianomaiseen tehtävään. Kuntoutuksen saamiseksi 1 §:n 2 momentin 8 kohdan perusteella osoitettavasta selvityksestä säädetään laissa valtion korvauksesta eräille Neuvostoliiton parti-

saani-iskujen kohteeksi joutuneille henkilöille.
Kuntoutuksen saamiseksi tässä momentissa tar-

koitettu selvitys on toimitettava Valtiokontto-
riin viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2006.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2005.

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 2004

Raimo Vistbacka /ps
Tony Halme /ps
Timo Soini /ps